

фесією. Важливим питанням організації профільного навчання є визначення структури і напрямів профілізації. Рекомендується профільне навчання у 10-12-х класах здійснювати за такими основними напрямами: суспільно-гуманітарний, природничо-математичний, технологічний, художньо-естетичний, спортивний, їх вибір зумовлений основними сферами діяльності людини: природа, суспільство, культура, наука та виробництво. За основними напрямами профілізації визначаються різноманітні навчальні профілі з урахуванням освітніх потреб учнів, кадрових, матеріально-технічних, інформаційних ресурсів школи, соціокультурної і виробничої інфраструктури району тощо.

У Концепції закладена гнучка система профільного навчання. Ця система включає такі типи навчальних предметів: базові загальноосвітні, профільні та курси за вибором.

Базові предмети становлять інваріантну складову змісту середньої освіти і є обов'язковими для всіх профілів. Ці предмети реалізують цілі й завдання середньої загальної освіти. Зміст навчання і вимоги до підготовки старшокласників визначаються державним загальноосвітнім стандартом. Орієнтовна кількість годин на їхнє вивчення закладена в базовому навчальному плані.

РОЗВИТОК В УЧНІВ ІНТЕРЕСУ ДО ВИВЧЕННЯ ХІМІЇ

Буринська Н.М. (Київ)

У сучасних умовах інтерес учня до навчання стає педагогічною проблемою великої державної ваги. Адже Концепція загальної середньої освіти (12-річна школа), спрямована на реалізацію Національної доктрини розвитку освіти, передбачає передусім функціонування профільної освіти.

Аби реалізувати таку настанову, треба забезпечити сприятливі умови не тільки для якісного засвоєння учнями знань, а й для формування у них ключових компетентностей задля самореалізації особистості. Це означає, що слід урахувати передусім індивідуальні особливості й потреби учнів, розвивати певні здібності та орієнтувати на майбутню професійну діяльність. Без виховання інтересу до навчального предмета виконати поставлені завдання неможливо.

Як засвідчує шкільна практика, впродовж останніх років інтерес до вивчення хімії в багатьох загальноосвітніх навчальних закладах (ЗНЗ) значно зменшився. Причин багато, тож окреслимо найголовніші з них.

Одна з причин стосується навчально-матеріальної бази. Кабінети хімії не обладнано належним чином, їм бракує не лише комп'ютерів та інших сучасних технічних засобів навчання, а й реактивів, хімічного посуду, таблиць, моделей, макетів, колекцій тощо. Такий стан навчального кабінету суттєво позначається на якості підготовки учнів з хімії, вони втрачають інтерес до вивчення предмета.

Інша причина, не менш суттєва, полягає в тім, що не всі вчителі перебудували своє педагогічне мислення, ще й досі не сприйняли нові педагогічні орієнтири. Часто-густо можна почути від учителя, що він не бачить потреби витратити дорогоцінний навчальний час, якого і так на уроках завжди не вистачає, ще й на виховання інтересу. Мовляв, учні зобов'язані вивчати хімію і вивчати добре. Своє завдання такий учитель вбачає насамперед в озброєнні учнів хімічними знаннями.

Така позиція не відповідає сучасним завданням, які стоять перед школою, зокрема й перед загальною середньою хімічною освітою. Крім того, це веде до нехтування прав дитини. Учень має право сам вирішувати, в якому обсязі й на якому рівні вивчати той чи інший предмет, згідно з його нахилами, бажаннями, життєвими планами. Вчитель не має права примушувати, його завдання — заохочувати, розкривати значення хімії в пізнанні законів природи і в матеріальному житті суспільства, зацікавлювати учнів.

Дуже важливо, коли кожен з них виявляє особливий інтерес до певного предмета. Це не тільки сприяє ранньому виявленню талантів, а й допомагає розвивати навички самоосвіти, що також має велике значення, оскільки сучасна людина змушена навчатися (і перенавчатися) впродовж усього життя. Тому зацікавлювати учнів своїм предметом, заохочувати до учіння — одне з найважливіших завдань сучасної української школи, вчителя будь-якого предмета. Ось чому виховання і розвиток в учнів інтересу до вивчення хімії нині набуває неабиякого значення.

У цьому аспекті має значення передусім **зміст навчального матеріалу**. Кращі вчителі, які сумлінно готуються до кожного уроку незалежно від педагогічного стажу, знаходять цікаві факти, залучають історичні курйози, жарти, відомості з художньої літератури, загадки тощо.

Цікавість на уроці хімії можна реалізувати в різних формах. Суттєвий позитивний ефект дає використання запитань і завдань на кмітливість. Наприклад, вивчаючи взаємодію основ і кислот, запитання про реакцію нейтралізації можна сформулювати так: «Наведіть приклад реакції, де серед речовин, узятих і добутих, були б представники чотирьох класів складних неорганічних сполук». Або під час вивчення алотропії: «Назвіть просту речовину, яка зазнає хімічної реакції без взаємодії з іншими речовинами».

Важливо, що такі запитання не потребують будь-яких позапрограмних знань. Якщо їх використовувати під час вивчення курсу, вони сприятимуть формуванню в учнів вільного, творчого володіння навчальним матеріалом з хімії.

У старших класах задля збудження інтересу до предмета великого значення набуває ознайомлення із **сучасними досягненнями хімічної науки і виробництва**, доступними розумінню учнів, та з **нерозв'язаними проблемами**. Аби в процесі навчання хімії мати змогу розкривати перед ними горизонти науки, вчитель повинен сам багато знати.

Як мінімум — систематично читати фахові видання й науково-популярну літературу з хімії.

Для виховання інтересу варто приділяти увагу різним засобам підвищення ефективності уроку:

- застосовувати розвивальну модель навчання хімії, дослідницький підхід, проблемність;
- ширше використовувати хімічний експеримент як джерело знань, а не тільки для ілюстрації;
- реалізовувати діяльнісний підхід у навчанні хімії, організовувати на уроці повноцінну самостійну роботу учнів з підручником хімії, хімічним довідником, періодичною системою, роздавальним та іншим дидактичним матеріалом;
- намагатися максимально індивідуалізувати навчальний процес, застосовуючи групову, парну й індивідуальну роботу;
- використовувати педагогічні програмні засоби, мультимедійні технології, намагатися повніше комп'ютеризувати навчання хімії.